

De nasjonale forskningsetiske komiteene
v/ Vidar Enebakk
Kongens gate 14
0153 OSLO

Deres ref.
182/2015

Vår ref.
2015/16316 ERLPET/JOBA

Dato
18.09.2015

Høringssvar fra Arkivverket - Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi samt Forskningsetiske retningslinjer for internettforskning

Vi viser til høringsbrev fra NESH av 27.05.2015.

Utkastene til forskningsetiske retningslinjer har vært sendt på høring internt i Arkivverket. På grunnlag av de innkomne merknadene har vi følgende kommentarer:

Forskingsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi

Generelt

Retningslinjene fokuserer generelt i stor grad på vern om nålevende personer som inngår i forskning. Fra ståstedet til en forsker i en arkivinstitusjon vil det være vel så aktuelt å ta inn over seg de etiske perspektivene som er knyttet til håndtering av informasjon om døde personer og deres etterkommere.

Til punkt 11:

I første avsnitt fjerde setning heter det: ”Det er også viktig å bevare materiale for fremtidige generasjoner, men det krever at regelverk for arkivering følges.” Om mulig ville det her være ønskelig å presisere nærmere hvilke regler det er tale om. Slik setningen står, kommer den dessuten ikke helt til sin rett fordi det i ingressen legges vekt på at opplysningene ikke skal lagres lenger enn nødvendig. En kunne derfor vurdere å tilføye et eget punkt om arkivering av forskningsdata.

Viktigheten av å bevare grunnlagsmateriale for ettertiden gjelder også andre data enn personopplysninger, og like sterkt for andre fagområder enn de som er omfattet av NESHs virkeområde. Spørsmålet om forskerarkivers status kan være illustrerende i så måte. Kanskje ville det derfor være naturlig ved neste revisjon å

spesifisere ”arkivering” under punkt 3 i de generelle forskningsetiske retningslinjene av 2014, der datainnhenting, databehandling og oppbevaring/lagring er omtalt i dag.

Til punkt 17:

I punktet er det nevnt forhold knyttet til personers ettermæle ved håndtering av levninger etter døde personer. Arkiv og dokumenter er ofte bærere av personsensitiv informasjon. Fra et arkiv- eller historieståsted kunne det derfor være aktuelt å presisere at hensynet til menneskers ettermæle også kan gjøre seg gjeldende for opplysninger om de døde.

Forskningsetiske retningslinjer for internettforskning

Arkivinstitusjoner vil først og fremst bruke internett som en formidlingskanal og et velegnet verktøy til å publisere arkivkilder og bearbeidet arkivmateriale. Dette materialet kan det også være aktuelt for institusjonene selv å forske på. Det er i høyeste grad aktuelt for arkivinstitusjoner å vurdere etiske problemstillingene knyttet til publisering av arkivkilder med informasjon om enkeltpersoner. Internett bringer inn en ny dimensjon ved at informasjonen i større grad enn tidligere når ut til et publikum som ikke selv oppsøker personinformasjonen aktivt. Denne spredningen vil kunne medføre en økt sårbarhet for de personene det gjelder.

Internett vil også gi økt risiko for misbruk av sensitivt materiale, ved at det er så mange flere muligheter for sammenstilling av materiale. Denne risikoen gjelder ikke bare nålevende informanter, men også døde personer som kan være gjenstand for forskning, og deres etterkommere. Også i retningslinjene for internettforskning mener vi derfor at hensynet til personers ettermæle bør komme tydeligere frem.

Med vennlig hilsen

Erland Pettersen e.f.
underdirektør

Jon Barstad
rådgiver